

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS
Radanrakentajantie 5, 00520 HELSINKI
Puhelin 029 56 42000
Faksi 029 56 42079
Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi

LÄHETE

18969/14

3.11.2014

05737/14/1203

Leo Lahti
Laboratory of Microbiology,
Wageningen University
Dreijenplein 10
THE NETHERLANDS

VASTASELITYSPYYNTÖ

Hallinto-oikeus varaa Teille tilaisuuden kirjallisen vastaselityksen antamiseen asiassa.

Vastaselitys pyydetään toimittamaan hallinto-oikeudelle 30 päivän kuluessa tämän lähetteen päiväyksestä lukien.

Asia voidaan ratkaista määräajan jälkeen, vaikka vastaselitystä ei ole annettu.

Liitteitä ei tarvitse palauttaa.

Merja Suominen
lainkäyttösihteeri

LIITTEET

Aalto-korkeakoulusäätiön lausunto 24.10.2014

24.10.2014

Dnro:
05737/14/1203

05737/14/1203

V MAS
1 (5)

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

28.10.2014

VIITE: LAUSUNTOPYYNTÖ 6.10.2014, DIAARINUMERO 05737/14/1203

1 Viranomainen

Aalto-yliopistona toimiva Aalto-korkeakoulusäätiö, (Y-tunnus: 2228357-4) (jäljempänä "Aalto-yliopisto")
PL 11000
00076 AALTO
Sähköposti: kirjaamo@aalto.fi

2 Valittaja

Leo Lahti (jäljempänä "kantaja")
Laboratory of Microbiology, Dreijenplein 10, Wageningen
University, Wageningen, The Netherlands
Sähköposti: leo.lahti@iki.fi

3 Asia

Tietojen luovuttaminen tietyistä Aalto-yliopiston ja Elsevier B.V:n hankintasopimus-asiakirjoista kantajan esittämän asianosaisaseman ja julkisuuslain perusteella. Valituksella kantaja hakee muutosta Aalto-yliopiston provostin 20.8.2014 antamaan päätökseen (LIITE 1).

4 Asian aikaisempi käsittely

Kantaja on tehnyt useita julkisuuslain mukaisia tietopyyntöjä FinELib-konsortion ja Elsevier B.V:n solmimasta hankintasopimuksesta I-6PM8BC (jäljempänä "hankintasopimus"). Hankintasopimus on tehty yhteishankintana Aalto-yliopiston ollessa yhtenä FinELib-konsortion sopijapuolista. Hankintasopimus on kilpailutettu noudattaen lakia julkisista hankinnoista (348/2007) (jäljempänä "hankintalaki"). Hankintasopimuksella Aalto-yliopisto on hankkinut Elsevier B.V:n toimittamat lehtikokoelmat Science Direct Aalto Freedom Collection ja Cell Press.

Kantaja on tehnyt tietopyyntöjä sekä Aalto-yliopistolle että muille FinELib-konsortion sopijapuolille.

Kantaja on vaatinut Aalto-yliopistoa luovuttamaan tietoja

1. hankintasopimuksessa eriteltyjen lisenssisopimusten kokonaishinnoista sopimuksittain eriteltynä vuodesta 2010 alkaen ja
2. tarjousten vertailussa käytetyistä hinnoista ja muista päätökseen vaikuttaneista tekijöistä. Erityisesti kantaja on pyytänyt tietoja tarjolla olleista vaihtoehtoisista tilauskokonaisuuksista ja niiden hinnoista.

Aalto-yliopisto on käsitellyt kantajan esittämät tietopyynnöt ja antanut tietopyyntöjä koskevat päätöksensä valitusosoituksineen tiedoksi kantajalle. Tietopyyntöjä koskevilla päätöksissään Aalto-yliopisto on päättänyt kieltäytyä antamasta kantajan pyytämiä tietoja alla esitettyjen perusteiden nojalla.

24.10.2014

Dnro:
05737/14/1203**5 Lausunto Helsingin hallinto-oikeudelle**

Aalto-yliopisto vaatii, että kantajan valitus hylätään perusteettomana.

6 Perustelut**Menettely**

Aalto-yliopiston käsityksen mukaan riidatonta asiassa on FinELib-konsortion ja Elsevier B.V:n solmiman sopimuksen luonne. Sopimus on kilpailutettu julkisena hankintana. Kantajan tietopyyntö kohdistuu näin ollen hankintasopimukseen. Valituksessa kantaja itse toteaa tietopyyntönsä perustuvan hankintalakiin ja hankinnoissa sovellettavaan julkisuuslakiin.

Kantajan tietopyyntö

Kantaja on perustanut tietopyyntönsä asianosaisasemaan ja lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) (jäljempänä "julkisuuslaki"). Kantaja on esiintynyt asiassa paitsi yksityisenä henkilönä myös Open Knowledge Finland ry:n puolesta. Kantaja on välittänyt kaikki Aalto-yliopiston tietopyyntöihin antamat päätökset Open Knowledge Finland ry:n avoimelle Facebook-sivulle ja Google Docs-alustalle. Tieto päätösten sisällöstä on tullut rajoittamattoman henkilöpiirin tietoon.

Yleislakien ja erityislakien tulkinnasta

Kantajan on väittänyt tietopyyntönsä perustuvan asianosaisasemaan ja lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta. Aalto-yliopiston näkemyksen mukaan asianosaisasema määritellään hankintalain mukaisesti oikeuskirjallisuudessa esitetyn "lex specialis derogat legi generali"-periaatteen mukaisesti. Periaatteen nojalla erityissäädökset ovat ensisijaisia yleisiin säädöksiin verrattuna. Aalto-yliopiston käsityksen mukaan julkisuuslaki on asiassa yleissäännös ja hankintalaki erityissäännös. Asia pitää Aalto-yliopiston käsityksen mukaisesti ratkaista ensisijaisesti erityissäännöksen nojalla.

Aalto-yliopisto viranomaisena

Aalto-yliopiston viranomaisasema määräytyy yliopistolain (558/2009) (jäljempänä "yliopistolaki") 30 §:n 2. momentin mukaisesti. Yliopistolain 30 §:n 2. momentin mukaisesti yliopiston toiminnan julkisuuteen sovelletaan, mitä julkisuuslaissa säädetään lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Julkisuuslain 9 §:n mukaisesti jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen. Julkisuuslain 11 §:ssä todetaan puolestaan, että "*hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee (asianosainen), on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.*"

Hankinta-asiakirjojen julkisuus

Hankintalain 84 §:n 1. momentissa käsitellään hankinta-asiakirjojen julkisuutta. Kohdan mukaisesti "*hankintayksikön asiakirjojen julkisuuteen ja asiakirjoista perittäviin maksuihin sekä asianosaisen tiedonsaantioikeuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia*". Hankintalain 84 §:n 2. momentissa todetaan lisäksi, että "*muun kuin 1 momentissa tarkoitetun hankintayksikön järjestämään tarjouskilpailuun osallistuneen oikeuteen saada tieto tarjouksen käsittelyä*

24.10.2014

Dnro:
05737/14/1203

varten laadituista ja saaduista asiakirjoista sekä hankintayksikön palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään asianosaisen oikeudesta asiakirjaan, asiakirjan julkisuuden määräytymisestä sekä tiedonsaantia koskevan asian käsitlemisestä ja ratkaisemisesta.”

Voimassa oleva hankintalaki pohjautuu hallituksen esitykseen hankintalaiksi (HE 50/2006) (jäljempänä ”hallituksen esitys”). Hallituksen esityksen 75 §:ssä säädetään tarjouskilpailuun liittyvien asiakirjojen julkisuudesta ja tarjouskilpailun asianosaisten tiedonsaantioikeudesta. Hallituksen esityksen 75 §:n 2. momentin mukaisesti tarjouskilpailuun osallistuneen oikeudesta saada tietoja tarjousasiakirjoista sovelletaan julkisuuslaissa asianosaisen tiedonanto-oikeudesta säädettyä.

Hankintalain 5 §:n 1. momentin 1. kohdassa todetaan hankintasopimuksella tarkoitettavan ”kirjallista sopimusta, joka on tehty yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välillä ja jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavaran hankinta tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan.” Hallituksen esityksen mukaisesti ”hankintasopimus on yleensä luonteeltaan yksityisoikeudellinen sopimus kahden erillisen oikeushenkilön välillä”. Kyseisten kohtien mukaisesti Aalto-yliopisto on ostanut palveluita Elsevier B.V:ltä yksityisoikeudellisen sopimuksen nojalla. Yksityisoikeudellisen sopimuksen sisältö on ollut sopijapuolten sopimuksen mukaisesti luottamuksellinen johtuen erityisesti Elsevier B.V:n luottamuksellisista tiedoista.

Edellä mainitut kohdat linjaavat hankinta-asiakirjojen olevan asianosaisjulkisia asiakirjoja. Hankintalain esitöistä puolestaan ilmenee, että asianosaisella tarkoitetaan henkilöä, jolla on oikeudellinen intressi saada muutos virheelliseen hankintamenettelyyn. Hankintalain esitöiden ja vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan valittajana voi käytännössä olla lähinnä alalla toimiva yrittäjä, jolla on tai olisi ollut mahdollisuus saada oma tarjouksensa hyväksytyksi oikein toteutetussa hankintamenettelyssä. Edellä mainittuihin kohtiin vedoten Aalto-yliopisto katsoo, ettei kantaja ole asiassa asianosainen. Kantajalle ei voida toimittaa pyydettyjä asiakirjoja puuttuvan asianosaisaseman johdosta eikä kantaja voi tehokkaasti vedota julkisuuslain 11 §:n 1. momentin 6. kohtaan.

Kantajan oikeustapausviittauksista

Kantaja on viitannut valituksessaan eräisiin oikeustapauksiin. Aalto-yliopiston mielestä on epäselvää, soveltuvatko kantajan esittämät oikeustapausviittaukset käsiteltävänä olevaan asiaan. Kantaja ei ole antanut perusteluita oikeustapausviittauksen soveltumisesta tässä tapauksessa.

Asiakirjojen salassapidon perusteista

Liikesalaisuuden käsitettä ei ole määritelty julkisuuslaissa taikka muuallakaan lainsäädännössä. Julkisuuslain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen mukaan (HE 30/1998) liikesalaisuudella tarkoitetaan yleensä taloudellisuonteisia, lähinnä kaupankäynnin alaan kuuluvia yrityksen salaisuuksia. Liikesalaisuus voi olla myös tekninen salaisuus.

Julkisuuslain 24 §:n 1. momentin 17 kohdassa salassa pidettäväksi tiedoiksi säädetään julkisyhteisön asiakirjat, jotka sisältävät liike- ja ammattisalaisuuksia samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta liiketoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi edellä mainituille tahoille taloudellista vahinkoa tai saattaisi toisen samanlaista tai muutoin kilpailevaa toi-

24.10.2014

Dnro:
05737/14/1203

mintaa harjoittavan julkisyhteisön tai yksityisen parempaan kilpailuasemaan tai heikentäisi julkisyhteisön mahdollisuuksia edullisiin hankintoihin.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan salassa pidettäviä ovat asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liike- ja ammattisalaisuudesta, samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, mikäli tiedon antaminen aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa. Hankinta-asiakirjat voivat sisältää muutakin julkisuuslain 24 §:n 1 momentin tai erityislain nojalla salassa pidettävää tietoa. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohtaa tulkittaessa tulee ottaa huomioon säännöksen tarkoitus, joka on yksityisen taloudellisen edun suojaaminen. Salassapidon tarvetta tulee tarkastella sen elinkeinonharjoittajan näkökulmasta, jonka liikesalaisuudesta asiassa on kysymys.

Markkinaoikeus on vahvistanut hankintasopimuksen luottamuksellista luonnetta ratkaisussa MAO:35/14. Tarjouksen jättänyt kantaja vaati tapauksessa muun ohella kopiota voittaneen tarjoajan ja hankintayksikön välisestä hankintasopimuksesta. Markkinaoikeus linjasi, ettei kantajalla ollut oikeutta saada tietoja hankintasopimuksessa yksilöidyistä luottamuksellisista tiedoista. Tapauksessa KHO:2007:83 tarjousasiakirjojen sisältämiä yksikköhintoja pidettiin tarjouksen tehneen elinkeinonharjoittajan liikesalaisuuksina. Tapauksessa tarjouksen yksikköhinnat liittyivät X Oy:n elinkeinotoimintaan. Hintojen joutuminen kilpailevien elinkeinonharjoittajien tietoon olisi korkeimman hallinto-oikeuden mukaan antanut näille kilpailuetua. Liikesalaisuuksien salassapitointressi liittyykin useimmiten suojaan kilpailijoita kohtaan. Yrityksen tahto salata asiakirja vetoamalla omaan liikesalaisuuteensa ei yksistään ole ratkaiseva tekijä, mutta yrityksen näkemykset otetaan huomioon kokonaisuusharkinnassa.

Aalto-yliopisto on punninnut salassapitoa edellä esitettyjen oikeusohjeiden nojalla. Aalto-yliopiston mielestä sillä on ollut paitsi hankintalain myös julkisuuslain mukaiset perusteet olla antamatta pyydettyjä asiakirjoja. Hankinta-asiakirjat ovat asianosaisjulkisia asiakirjoja. Kantajaa ei Aalto-yliopiston käsityksen mukaisesti voi pitää asiassa asianosaisena. Puuttuvan asianosaisaseman takia kantajalle ei voida toimittaa tietopyynnön mukaisia asiakirjoja. Toisaalta pyydetty hankinta-asiakirjat sisältävät Elsevier B.V:n liike- ja ammattisalaisuuksia. Tiedon antaminen aiheuttaisi Elsevier B.V:lle taloudellista vahinkoa ja vaikuttaisi sen kilpailuasemaan. Samalla tiedon antaminen heikentäisi Aalto-yliopiston mahdollisuuksia edullisiin hankintoihin vähentyneiden tarjousten muodossa. Käytännössä potentiaaliset tarjoajat pidättäytyisivät tarjoamasta tuotteitaan tai palveluitaan Aalto-yliopistolle varoessaan luottamuksellisten tietojen luovuttamista toisille tarjoajille tai kolmansille osapuolille. Aalto-yliopisto pyrkii omalla toiminnallaan käyttämään hankintalain 2 §:n yksilöimät olemassa olevat kilpailuolosuhteet.

Yhteenveto

Edellä mainittuihin kohtiin vedoten Aalto-yliopisto katsoo, ettei kantajalle voida toimittaa tietopyynnön kohteena olevia tietoja.

7 Provostin toimivallasta

Aalto-yliopiston tietopyyntöjä koskevat päätösasiakirjat on allekirjoittanut provosti Ilkka Niemelä (jäljempänä ”provosti”). Provostin allekirjoitusoikeus perustuu Aalto-yliopiston säätiörekisterin nimenkirjoitusoikeuteen (LIITE 2). Säätiörekisterin mukaisesti provostilla on Aalto-korkeakoulusäätiön nimenkirjoitusoikeus. Säätiörekisterin mukaisella mandaatilla tietopyyntöä koskevan päätöksen on allekirjoittanut

24.10.2014

Dnro:
05737/14/1203

provosti. Tietopyyntöä koskevan päätöksenteon hetkellä provosti sijaisti Aalto-yliopiston rehtoria.

8 Asiakirjojen julkisuus

Tähän vastinekirjelmään ei sisälly salassa pidettäviä tietoja.

Espoossa 24. päivänä lokakuuta 2014

Aalto-korkeakoulusäätiö

Ilkka Niemelä
Provosti

LIITTEET

- 1) LIITE 1 Aalto-yliopiston provostin päätös tietopyyntöön 20.8.2014
- 2) LIITE 2 Aalto-yliopiston säätiörekisteriote